

Vedlegg (x) Standard vedlegg om bærekraft i innkjøp

1 Innledning

SpareBank 1 forventer at leverandører og samarbeidspartnere skal respektere grunnleggende krav til miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet.

Dette ønsker vi å gjøre i nært samarbeid og i dialog med våre leverandører og samarbeidspartnere.

SpareBank 1 forventer at leverandørene videreformidler disse retningslinjer til sine underleverandører og bidrar til deres etterlevelse av dem, i tillegg til å jobbe for å etterleve kravene på egne vegne.

Leverandører og deres underleverandører skal holde seg orientert om og følge de til enhver tid gjeldende krav i lov, forskrift, eller andre offentlige pålegg som gjelder for leverandørens virksomhet og respektive ansvarsområder. Leverandøren er ansvarlig for å ha de nødvendige konsesjoner og tillatelser for å utøve sin virksomhet.

I tillegg til disse retningslinjer vil det ved anskaffelser vurderes om det skal benyttes bransjespesifikke kriterier for bærekraft.

2 Krav til leverandørkjeden

SpareBank 1s leverandører og avtalepartnere skal respektere grunnleggende krav til miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet. Varer og tjenester som leveres til SpareBank 1 skal være fremstilt under forhold som er forenlige med kravene angitt nedenfor. Kravene bygger på sentrale FN-konvensjoner, ILO-konvensjoner og nasjonal arbeidslovgivning på produksjonsstedet. Der hvor nasjonale lover og reguleringer dekker samme tema som disse retningslinjene, skal de strengeste kravene gjelde.

Miljø

- Tiltak for å redusere negative effekter på helse og miljø i hele verdikjeden skal gjennomføres gjennom minimering av utslipp, fremme effektiv og bærekraftig ressursbruk, inkludert energi og vann og minimering av klimagassutslipp i produksjon og transport. Lokalmiljøet på produksjonsstedet skal ikke bli drevet rovdrift på eller skadet av forurensning.
- Nasjonal og internasjonal miljølovgivning og -reguleringer skal overholdes og relevante utslippstillatelser skal innhentes.
- SpareBank 1 ønsker ikke at leverandørene benytter stoffer med potensial for å gi alvorlige helseeffekter som kreft, mutasjoner, reproduksjonsskader og andre miljøskadelige stoffer.
- SpareBank 1s leverandører skal i størst mulig grad benytte produkter som kan gjenbrukes og har en livssyklus med lav miljøpåvirkning. Unødvendig emballasje skal unngås.
- SpareBank 1s leverandører skal aktivt arbeide for å minimere den negative påvirkningen av det ytre miljø.

Sosiale forhold

1. Tvangsarbeid/slavearbeid (ILO konvensjon nr. 29 og 105)

1.1. Det skal ikke forekomme noen form for tvangsarbeid, slavearbeid eller ufrivillig arbeid.

1.2. Arbeidere skal ikke måtte levere depositum eller identitetspapirer til arbeidsgiver og skal fritt kunne avslutte arbeidsforholdet med rimelig oppsigelsestid.

2. Fagorganisering og kollektive forhandlinger (ILO konvensjon nr. 87, 98, 135 og 154)

2.1. Arbeidere skal uten unntak ha rett til å slutte seg til eller etablere fagforeninger etter eget ønske, og til å forhandle kollektivt. Arbeidsgiver skal ikke blande seg inn i, hindre eller motarbeide fagorganisering eller kollektive forhandlinger.

2.2. Fagforeningsrepresentanter skal ikke diskrimineres eller hindres i å utføre sitt fagforeningsarbeid.

2.3. Dersom retten til fri organisering og/eller kollektive forhandlinger er begrenset ved lov, skal arbeidsgiveren legge til rette for, og ikke hindre alternative mekanismer for fri og uavhengig organisering og forhandling.

3. Barnearbeid (FNs konvensjon om barnets rettigheter, ILO konvensjon nr. 138, 182 og 79, ILO anbefaling nr. 146)

1.1. Minstealder for arbeidere skal ikke være mindre enn 15 år og i tråd med

- i) nasjonal minstealder for ansettelse, eller;
- ii) minstealder for obligatorisk skolegang,

med høyeste alder som gjeldende. Dersom lokal minstealder er satt til 14 år i tråd med unntaket i ILO konvensjon 138, kan dette aksepteres.

1.2. Nyrekruttering av barnearbeidere i strid med ovennevnte minstealder skal ikke finne sted.

1.3. Barn under 18 år skal ikke utføre arbeid som er til skade for deres helse, sikkerhet eller moral, inkludert nattarbeid.

1.4. Det skal etableres handlingsplaner for snarlig utfasing av barnearbeid som er i strid med ILO-konvensjonene 138 og 182. Handlingsplanene skal dokumenteres og kommuniseres til relevant personale og andre interessenter. Det skal legges til rette for støtteordninger hvor barn gis mulighet til utdanning inntil barnet ikke lenger er i skolepliktig alder.

4. Diskriminering (ILO konvensjon nr. 100 og 111 og FNs Kvinnediskrimineringskonvensjon)

4.1. Det skal ikke forekomme diskriminering når det gjelder ansettelse, avlønning, opplæring, fremmelse, oppsigelse eller pensjonering basert på etnisk tilhørighet, kaste, religion, alder, uførhet, kjønn, sivil status, seksuell legning, fagforeningsarbeid eller politisk tilhørighet.

4.2. Det skal etableres vern mot seksuelt påtrengende, truende, fornærmende eller utnyttende adferd og mot diskriminering eller oppsigelse på usaklig grunnlag, f. eks ekteskap, graviditet, foreldrestand eller status som HIV-smittet.

5. Brutal behandling (FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, art. 7)

5.1. Fysisk mishandling eller avstraffelse, eller trussel om fysisk mishandling er forbudt. Det samme gjelder seksuelt eller annet misbruk og andre former for ydmykninger.

6. Helse, miljø og sikkerhet (ILO konvensjon nr. 155 og anbefaling nr. 164)

6.1. Det skal arbeides for å sikre arbeidere et sikkert og sunt arbeidsmiljø. Farlige kjemikalier og andre stoffer skal håndteres forsvarlig. Nødvendige tiltak skal iverksettes for å forhindre og minimere ulykker og helseskader som resultat av, eller relatert til, forhold på arbeidsplassen.

6.2. Arbeidere skal ha jevnlig og dokumentert opplæring i helse og sikkerhet. Helse- og sikkerhetsopplæring skal gjentas for nyansatte og omplasserte arbeidere.

6.3. Arbeidere skal ha tilgang til rene sanitærfasiliteter og rent drikkevann. Hvis relevant, skal arbeidsgiver også besørge tilgang til fasiliteter for trygg oppbevaring av mat.

6.4. Hvis arbeidsgiver tilbyr losji, skal dette være rent, sikkert, tilstrekkelig ventilert og med tilgang til rene sanitærfasiliteter og rent drikkevann.

7. Lønn (ILO konvensjon nr. 131)

- 7.1. Lønn til arbeidere for en normal arbeidsuke skal minst være i tråd med nasjonale minstelønnsbestemmelser eller bransjestandard, den høyeste gjelder. Lønn skal alltid være tilstrekkelig til å dekke grunnleggende behov, inkludert noe sparing.
- 7.2. Lønnsforhold og utbetaling av lønn skal være skriftlig avtalesfestet før arbeidet påbegynnes. Avtalen skal være forståelig for arbeideren.
- 7.3. Fratrekk i lønn som disiplinærreaksjon tillates ikke.

8. Arbeidstid (ILO konvensjon nr. 1 og 14)

- 8.1. Arbeidstiden skal være i tråd med nasjonale lover eller bransjestandard, og ikke overstige arbeidstid i samsvar med gjeldende internasjonale konvensjoner. Normal arbeidstid per uke skal vanligvis ikke overstige 48 timer.
- 8.2. Arbeidere skal ha minst én fridag per 7 dager.
- 8.3. Overtid skal være begrenset og frivillig. anbefalt maksimum overtid er 12 timer per uke, dvs. samlet arbeidstid på 60 timer per uke. Unntak fra dette kan aksepteres dersom det er regulert av en kollektiv avtale eller nasjonal lov.
- 8.4. Arbeidere skal alltid ha overtidstillegg ved arbeidstid over normal arbeidstid (se punkt 8.1 over), minimum i tråd med gjeldende lover.

9. Regulære ansettelse (ILO konvensjon nr. 95, 158, 175, 177, 181)

- 9.1. Forpliktelser overfor arbeidere, i tråd med internasjonale konvensjoner, nasjonale lover og regler om regulære ansettelse skal ikke omgås gjennom bruk av korttidsengasjementer (som bruk av kontraktsarbeidere, løsarbeidere og dagarbeidere), underkontraktører eller andre arbeidsrelasjoner.
- 9.2. Alle arbeidere har krav på arbeidskontrakt på et språk de forstår.
- 9.3. Lærlingprogram skal være klart definert med hensyn til varighet og innhold.

10. Marginaliserte befolkningsgrupper (FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, art. 1 og 2)

- 10.1. Produksjon og bruk av naturressurser skal ikke bidra til å ødelegge ressurs- og inntektsgrunnlag for marginaliserte befolkningsgrupper, for eksempel ved å beslaglegge store landarealer, uforsvarlig bruk av vann eller andre naturressurser som befolkningsgruppene er avhengig av.

Etisk forretningsvirksomhet

Leverandøren skal opptre etisk korrekt i enhver sammenheng i forbindelse med produksjon og leveranser til SpareBank 1. Følgende punkter blir særlig vektlagt:

- SpareBank 1 godtar ikke at ansatte i SpareBank 1 tilbys eller mottar gaver eller andre fordeler som kan oppfattes som bestikkelser. Leverandøren skal heller ikke akseptere slik praksis i forhold til sine egne ansatte.
- Leverandøren skal aktivt sikre at SpareBank 1 ikke blir medskyldig i korrupsjon. Leverandøren skal ikke betale bestikkelser på vegne av SpareBank 1, og Leverandøren skal også påse at SpareBank 1 ikke nyter godt av korrupsjon utført bakover i verdikjeden.
- Leverandører som deltar i tilbudskonkurranser skal overholde retningslinjene for rettfærdig konkurranse, herunder sørge for at konfidensiell informasjon holdes hemmelig.

- Leverandøren skal ta bestemt avstand fra enhver form for hvitvasking og ta nødvendige forhåndsregler for å unngå at andre bruker leverandørens økonomiske transaksjoner til å hvitvaske penger.
- Leverandøren skal ikke på noe tidspunkt bryte konkurranseregler, for eksempel knyttet til ulovlig prissamarbeid og ulovlig markedsdeling, eller foreta andre handlinger som bryter med konkurranselovgivningen.
- SpareBank 1s leverandører skal unngå handelspartnere som har aktiviteter i land som er pålagt handelsboikott av FN og/eller norske myndigheter.
- SpareBank 1 forventer åpenhet fra leverandører, blant annet knyttet til utveksling av informasjon som omhandler miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet.
- SpareBank 1s leverandører skal ikke undra skatter eller avgifter, og skal følge skatteregler og internasjonale konvensjoner i de land leverandøren har virksomhet.
- SpareBank 1s leverandører skal etterleve lover, regler og interne retningslinjer, samt opptre i samsvar med god forretningskikk slik at interessenter får tillit til virksomheten.

3 Valg av leverandører

SpareBank 1 vil ved valg av leverandører legge vekt på miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet.

På forespørsel kan Sparebank 1 kreve at Leverandører viser til dokumentasjon på sin miljøprestasjon/miljøledelsessystem gjennom f.eks. tredjepartsverifikasjon, sertifikat.

Ved evaluering av tilbud i forbindelse med tilbudsforespørsler, vil SpareBank 1 legge vekt på om leverandøren har et miljøledelsessystem (tilsvarende ISO 14001, Miljøfyrtårn, EMAS).

SpareBank 1s leverandører skal ha et velfungerende system for håndtering av klager knyttet til miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet. Leverandørene skal sørge for at slike klager kan fremsettes av arbeidere og eksterne parter så som lokalsamfunn og sivilsamfunnsorganisasjoner.

4 Kontraktoppfølging

Leverandøren skal sikre at kravene i punkt 1 og 2 etterleves i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Dersom leverandøren blir klar over forhold i strid med punkt 1 og 2 i leverandørkjeden, skal leverandøren rapportere dette til oppdragsgiver uten ugrunnet opphold.

Oppdragsgiver kan kreve at etterlevelse dokumenteres ved en eller flere av følgende tiltak:

- Fremvise vedtatte policys og rutiner, jf. punkt 2
- Fremvise en oversikt over produksjonsenheter i leverandørkjeden, inkludert kontaktopplysninger, for utvalgte produkter, og/eller komponenter og/eller råvarer
Oppdragsgiver angir hvilke produkter og hvilken del av leverandørkjeden
- Besvare egenrapportering senest seks uker etter utsendelse fra oppdragsgiver, med mindre oppdragsgiver har satt en annen frist
- Fremvise gjennomført risikoanalyse, og rapportere om oppfølging og håndtering av funnen.
- Delta i oppfølgingsamtale(r) med oppdragsgiver og eventuelt andre relevante interessenter
- Fremvise rapport(er)relevant(e) for kravene i punkt 1 og 2
- Kontroll og revisjon av kravene i punkt 1 og 2 hos leverandøren
- Kontroll og revisjon av kravene i punkt 1 og 2 i leverandørkjeden

Kontraktoppfølgingen kan gjennomføres av oppdragsgiver eller av offentlig enhet som oppdragsgiver samarbeider med.

Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å dele revisjonsrapporter og annen kontraktoppfølgingsinformasjon med andre offentlige virksomheter. De offentlige virksomhetene omfattes av taushetsplikten.

5 Revisjon

På oppfordring fra SpareBank 1 må leverandørene kunne dokumentere hvordan de selv, og eventuelt underleverandører, arbeider for å etterleve retningslinjene beskrevet her og i øvrige avtaledokumenter, herunder etterlevelse av krav til internkontroll.

Det kan gjøres ved oppfølgingsamtaler med SpareBank 1 og/eller kartlegging/inspeksjon av arbeidsforholdene på produksjonssted. Dersom SpareBank 1 ønsker å kartlegge/inspisere underleverandører med hensyn til etterlevelse av retningslinjene, plikter leverandøren å tillate en slik kartlegging/inspeksjon og oppgi navn og kontaktopplysninger på underleverandørene.

6 Sanksjoner og hevingsadgang

Brudd på bestemmelser i dette dokument om bærekraft innebærer et kontraktsbrudd.

SpareBank 1 driver virksomhet som i stor grad er underlagt nasjonale og internasjonale regler og krav. Av hensyn til SpareBank 1 sin forretningsdrift og forholdet til SpareBank 1 sine kunder, er det avgjørende at SpareBank 1 opprettholder et godt omdømme. Ved vurderingen av hva som utgjør et vesentlig avtalebrudd, skal det derfor blant annet legges vekt på alvorlighetsgraden av selve bruddet og om bruddet medfører tap av omdømme eller fare for tap av omdømme for SpareBank 1.

Ved brudd på punkt 1-3, eller om det foreligger mangler i dokumentasjonen, gjelder sanksjonsbestemmelser i hovedkontrakten med følgende tillegg og presiseringer. Oppdragsgiver kan:

- Kreve retting: Leverandøren skal fremlegge en tiltaksplan for når og hvordan kontraktsbruddene skal rettes. Tiltakene skal være rimelige sett i forhold til bruddenes art og omfang. Tiltaksplanen skal fremlegges innen fire uker. Ved vesentlige kontraktsbrudd kan oppdragsgiver sette en kortere frist. Oppdragsgiver skal godkjenne tiltaksplanen og dokumentasjon av rettelser.
- Iverksette midlertidig stans i hele eller deler av leveransen når leverandøren ikke oppfyller kravet om å fremlegge tiltaksplan eller tiltaksplanen ikke blir overholdt. Under stans vil ikke erstatningskjøp som foretas hos annen leverandør anses som kontraktsbrudd.
- Kreve at leverandøren bytter underleverandør ved vesentlige kontraktsbrudd, gjentakende alvorlige brudd eller hvis tiltaksplanen ikke blir overholdt. Dette skal skje uten kostnad for oppdragsgiver.
- Heve kontrakten: Ved vesentlige kontraktsbrudd, gjentakende alvorlige brudd eller hvis tiltaksplanen ikke blir overholdt

Dersom retting etter SpareBank 1s vurdering er mulig og/eller ønskelig, skal SpareBank 1 skriftlig varsle Leverandørens representant og sette en rimelig frist for retting av forholdet før heving skjer.

Følgende tre tilfeller er eksempler på forhold som vil representere vesentlig kontraktsbrudd, dersom de ikke er rettet innen 30 dager etter at SpareBank 1 har sendt skriftlig varsel med krav om retting:

- a) Leverandøren ikke gir tilstrekkelig informasjon for å sikre/dokumentere at bærekraftvedlegget etterleves.
- b) Leverandøren etter forespørsel fra SpareBank 1 ikke utviser tilstrekkelig aktivitet for å avdekke mistanker om brudd på bærekraftvedlegget.
- c) SpareBank 1 påpeker ett eller flere ikke-vesentlige brudd på bærekraftvedlegget som bes rettet, og Leverandøren ikke retter slike brudd.

Denne bestemmelsen gjelder i tillegg til og/eller går foran eventuelt avvikende misligholds bestemmelser i Avtalen.